

Una lliçó del poble basc

CARME FORCADELL LLUÍS

La Diputació Foral de Guipúscoa, la Fundació Koldo Mitxelena Kulturenea i l'Associació Lluís Companys van organitzar a la ciutat de Donostia unes trobades entre Catalunya i Euskadi, que s'han anat desenvolupant durant el curs 2002-2003. Aquestes trobades tenien la finalitat d'aprofundir en el coneixement de la situació social, cultural, política i econòmica d'ambdós països, intercanviar experiències pràctiques per aprendre els uns dels altres, trobar punts de contacte per treballar plegats i establir estratègies d'actuació conjuntes en l'àmbit cultural i lingüístic.

Les trobades es van organitzar al voltant de tres eixos programàtics: autogovern, mitjans de comunicació i llengua. El dia 24 de febrer se celebrà una taula rodona per a parlar de la situació de la llengua i la cultura de tots dos països. Quatre dies abans, a Euskadi, s'havia produït un fet molt greu que atemptava directament contra l'èuscar: el tancament del diari *Egun-karia*, l'únic escrit en aquesta llengua. Dos dies abans, el dia 22, hi havia hagut la manifestació més gran que la ciutat de Donostia recorda, en contra d'aquest tancament.

Evidentment, l'ombra d'aquests fets planava sobre tots nosaltres el dia de la taula rodona; no podia ser de cap més manera, ja que havíem de parlar de la situació d'aquestes dues llengües i l'una acabava de rebre un cop fort (potser irrecuperable) per part de la justícia espanyola. El tancament d'*Egunkaria* atempta directament contra la llibertat d'informació: han negat a un poble el dret d'informar-se en la seva pròpia llengua, i als periodistes la llibertat d'expressar-s'hi. Ara tots, informadors i lectors, hauran d'emprar-ne una altra —els uns per a expressar-se i el altres per a informar-se—, la mateixa que els minora i amb la qual han de competir per un espai informatiu, sense cap més arma que les idees; una llengua que disposa de mitjans polítics, econòmics i judicials. Si

abans ja era una lluita desigual, ara serà insostenible. «L'èuscar —deien alguns dels presents— potser no es recuperarà d'aquest cop.»

Malgrat la gravetat de la situació, la sala era plena de gom a gom, i els conferenciants vam haver d'acabar abans d'hora les nostres intervencions, ja que el públic tenia ganes de preguntar i de parlar, d'expressar allò que vivia i sentia. Des dels Països Catalans vam projectar una visió realista de la situació de la llengua catalana en cadascun dels territoris, però per a ells, que idealitzen la nostra situació, tot allò que els transmetérem no era res. Malgrat que a nosaltres la situació del català ens pugui semblar greu, això no és res comparat amb les dificultats que viu l'èuscar; perquè la llengua catalana, malgrat tot, no ha estat mai tan perseguida com aquella. És cert que el govern espanyol ens ha tancat bancs i empreses, però encara no ens ha tancat cap diari.

No cal dubtar que els mitjans de comunicació fets a Catalunya, encara que s'expressin en llengua catalana, ens transmeten una visió espanyola del món i de la història i ens fan veure la realitat de les coses a través del prisma espanyolista, però mai, des del poder, no s'ha actuat d'una manera tan descarada ni barroera com en el cas de l'èuscar. Per tant, malgrat la precarietat de la nostra llengua, si la comparem,

com feien ells, amb la situació de l'èuscar, haurem d'admetre que som privilegiats en moltes coses, a pesar de no haver assolit la sensibilitat lingüística ni el sentit de nació característics d'Euskadi. En aquella sala es palpava la manera de sentir d'un poble i la unitat que mostra davant l'adversitat; els presents sentien la pertinença a un poble i a una cultura, i això dóna prou forces per a continuar endavant, sense defallir.

Si ens posem a enumerar el que nosaltres tenim en la nostra llengua (diaris, revistes, ràdios, televisions, llibres, teatre, etc.), veurem que posem moltíssim més que no pas els bascos, però ells ens continuen guanyant en força, en coratge, en dignitat, en constància, en fermesa, en rigor, i això fa que cada vegada hi hagi més infants que vulguin estudiar en èuscar, perquè l'ensenyament en èuscar té prestigi, el mateix que fa vint anys tenia l'ensenyament en català i que ara ningú no valora. Els bascos, en canvi, senten l'orgull de pertànyer a un poble, encara que sigui petit, trasbalsat, migrat, destrossat. Són un poble que se sent orgullós de ser allò que és, i aquest sentiment de pertinença, de voler perdurar, és el que ens manca a nosaltres. Ells creuen que la seva llengua i la seva cultura han de ser preservades i que han de sobreviure, mantenen l'orgull de parlar l'èuscar, una llengua mil·lenària; nosaltres, l'orgull de parlar català l'hem perdut, i l'hauríem de recuperar.

Encara hem d'aprendre molt del coratge d'aquest poble, el qual, malgrat les adversitats, és capaç de mobilitzar-se per la seva identitat i que, a pesar de les agressions d'una banda i de l'altra, en dos dies va organitzar una manifestació d'aquesta envergadura en contra d'una injustícia. I nosaltres, els catalans, que hem sabut mobilitzar tanta gent per a manifestar-nos contra la guerra de l'Iraq, som incapaços de mobilitzar-nos a favor de la nostra llengua i de la nostra cultura. Aquesta és una lliçó que hem d'aprendre del poble basc. ♦